

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XV.

Časopis izdajen vsak dan razen nedelj in praznikov.

Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 24. marca (March 24) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 70.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRITISK ZA POMILOŠČENJE POL. ZLOČINCEV POSTAJA MOČNEJ.

EDEN IN PETDESET KONGRESNIKOV JE PODPISALO PETICIJO ZA POMILOŠČENJE

Med njimi sta dve tretjini republikancev.

Washington, D. C. — Eden in petdeset kongresnikov, med njimi sta dve tretjini republikancev, so podpisali peticijo za pomiloščenje političnih zločincev, ki je bila odposlana na predsednika Hardinga.

Nekateri kongresniki so podpisali peticijo v prepričanju, da predsednik dela na to, da pride čas boljše sporazuma.

Kongresniki, ki so podpisali peticijo, prihajajo iz dva in dvajset držav. Peticija pa pokazuje, koliko vpliva ima delavsko časopisje. Iz držav, v katerih je delavsko časopisje dobro razvito, je največ kongresnikov podpisalo peticijo.

Samoposebi se pa razume, da bi podpisali tudi drugi kongresniki peticijo, ko je podpisalo že petdeset kongresnikov, ako bi bili na to dejstvo opozorjeni. To je nekaj naravnega. Kajti še je že petdeset podpisov na peticiji, to je nekaj naravnega. Kajti še je že petdeset podpisov na peticiji, to je nekaj naravnega. Kajti še je že petdeset podpisov na peticiji, to je nekaj naravnega.

Peticija pokazuje, da so se pričele zdaj širše ljudske plasti zanimati za pomiloščenje političnih zločincev in da je ljudska želja, da se politični zločinci pomilostijo. Vojna je minila in spada takorekoč že v zgodovino, politični zločinci pa delajo še pokoro za prestopke, radi katerih bi v normalnih časih ne bili obsojeni en dan v zapor.

KORUPCIJA V OKLAHOMI SMERI DO NEBA

Tiralnica za aretacijo gubernarja je bila izdana.

Oklahoma, Okla. — Bankrot Guarantee State banke bo marsikateremu "prominentnemu" državljanu delal preglavico. Zdjaj je bila izdana tiralnica proti gubernarju Robertsonu, ki ga obtožuje, da se je dal podkupiti, da je banka dobila dovoljenje za poslovanje, čeprav je bila nesolventna. Guberner je na to položil pet tisoč dolarjev poročstva, da pride na sodišče.

Ali še predno je dospel gubernar iz Oklahome Cityja, je pričel šerif dostavljati tiralnice eden in petdeset osebam.

Obtožnica očita gubernarju Robertsonu in Fred G. Dennisu, da sta sprejela pet in dvajset tisoč dolarjev podkupnine. Dennis ne taj, da je prejel ček za pet in dvajset tisoč dolarjev. On pravi, da je ček prejel, toda bil je plačilo za neko oljno najemnico v okraju Jacksonu, ki je bila kasneje prodana nekemu Reboltu.

Ljudstvo v napetostjo prišakuje, kaj se bo zgodilo. Tisti, ki so opozovali taka postopanja še drugje, pravijo da nič, kajti prezident da vrana vrani . . . je še vedno v veljavi.

KADAR JE BOLAN MILJONARJEV OTROK . . .

Chicago, Ill. — P. D. Armour III živi s svojo družino na Lake Shore Drivu, kjer prebiva sama zopoda. Zakonska dvojica ima šestletno hčerko, ki je zbolela. Mimo hiše vozijo avtoomnibusi in da bi otrok imel mir, je bilo odločeno, da si avtoomnibusi izberejo drugo pot.

Za delavčevega otroka ne prekršijo poštene bolnišnice, kadar zbolijo. Ako oboli milijonarjev otrok, tedaj se ne sme vršiti glavni promet po ulicah, ki vodijo mimo hiše, v kateri leži milijonarjev otrok. Iz zakaj tako? Za to, ker smo baje vsi enakopravni!

PROPAGANDA LAZI PROTI SOVJETSKI RUSIJI JE ZOPET V TEKU.

Chicago, Ill. — (Feder. Press.) — Zdi se, da je zopet v teku skrbno pripravljena propaganda laži, ki ima služiti kot zagrinjalo, za katerim se izlega nova ofenziva proti ruskim sovjetom. Reporterji v Rigi, Parizu, Rimu in Stockholmju že deset dni pošiljajo "posebne depeše" metropolitnemu časopisju v Ameriki o "mobilizaciji rdeče armade" in da se Rusija pripravlja na vojno s svojimi sosedi. Vse te brzojavke so tako prirojene, kakor da Rusija izkiva na vojno in da bo v slučaju konflikta ona napadalka. Enaka propaganda je bila v teku vselej pred prejšnjimi napadi na Rusijo.

AMERIKA ZAHTEVA, DA ENTENTA PLAČA.

Hughes je poslal noto zavemnikom, zahtevajoč dela nemške odškodnine.

RAČUN IZDATKOV ARMADE OB RENU MORA BITI PLAČAN.

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je v sredo objavil besedilo note, katero je dostavil poslanikom Velike Britanije, Francije, Italije, Belgije in Japonske. Nota vsebuje formalno zahtevo, da ententa plača račun v vsoti 241 milijonov dolarjev iz nemške odškodnine za pokritje stroškov, ki jih imajo Združene države s svojimi četami v Nemčiji. Račun je bil predložen reparacijski komisiji v Parizu, katere pa je račun odložila.

Ameriška vlada zahteva oster kolikor dopušča diplomatska uljudnost — da ententa ne sme razdeliti nemškega denarja med seboj dokler ne odšteje prej omenjene vsote, ki gre Ameriki. Vsota 241 milijonov dolarjev pokriva izdatke ameriških čet na okupiranem nemškem ozemlju od dneva premirja do 1. maja 1921.

Hughes dokazuje, da je Amerika upravičena do svoje tirjatve na temelju premirne pogodbe, katero so podpisale Združene države, Nemčija in zavezniki. Takrat je bilo sklenjeno, da Nemčija plača okupacijske stroške zavezniških in ameriških čet; Amerika pa ni do danes dobila niti centa, kajti ves denar so pobrali zavezniki.

Izgovor zaveznikov, da Amerika ni ratificirala versalske mirovne pogodbe, ne drži, pravi Hughes v notih. Pogodbo je ratificirala Nemčija in v separatni pogodbi z Združenimi državami se je Nemčija izrecno zavezala, da ima Amerika prednost do pokritja svojih stroškov pri plačilih njene odškodnine.

ALI PRIDE REVOLTA OD STRANI FILIPINCEV?

Francis Burton Harrison jo prerokuje pod gotovimi pogoji.

Washington, D. C. — "Kadar se Filipinci prepričajo, da se igramo z njihovimi aspiracijami, pride do revolte," pravi Francis Burton Harrison, bivši gubernar na Filipinskem otočju.

Burton je namreč napisal knjigo "My Seven Years in The Philippines," ki je ravnokar izšla. V tej knjigi razpravlja avtor o svojih skušnjah, ki si jih je pridobil gubernar, iz opazovanj, ki jih je napravil ob času svoje službe.

Posebno zanimivi so odstavki, ki se pečejo s kolonialno posestvom evropskih narodov.

UBIJALEC NAČELNIKA MAFIJE OPROŠČEN.

Chicago, Ill. — Mafiška porota je oprostila vsake krivde Vito Ferru, ki je ubil črnokarja Sam Daba, ko je prišel k njemu in zahteval od njega \$1.000.

SENATORJA KELLOGA STRAŠIJO NOVI STRANOV.

NA KONVENCIJI DOBI NABREZ NASPROTNEGA KANDIDATA IZ LASTNE STRANKE.

Delavci in farmerji si ne bodo dosti prebrali, ako glasujejo za enega ali drugega.

Washington, D. C. — Za senatorja Kelloga ustajajo novi strahovi, ki mu odganjajo spanee ponoči od njegovih oči. Misli je, da mu ne vstane kandidat v lastnih vrstah. Ako bi opozicija prišla iz sovražnega tabora, bi senator Kellog prav mirno spal, kajti v njem še živi prepričanje, da združena reakcija prav zanesljivo zmaga.

Kar čez noč sta se prikazala na kandidatskem nebu minneapoliski župan Leach in najvišji sodnik Hallam, ko se je senator Kellog najmanj nadejal opozicije v svoji stranki.

Senatorjevi ožji prijatelji sodijo, da gubernar Preus priporoča kandidature obeh Kellogovih nasprotnikov. V teh prijateljskih krogih se celo sili, da bo gubernar Preus dovolil svojim prijateljem, da z vsemi močmi podpirajo Leacha in Hallama, da Kellog ne dobi večine na konvenciji.

Kadar se to vprizori, tedaj se postavi Preus kot kandidat, na katera terga so se sporokumele vse skupine stare garde v republikanski stranki.

Za delavce in farmerje je vseeno, kdo je kandidat stare garde v republikanski stranki. Če Kellog izgubi bitko na državni konvenciji in okrajnih konvencijah republikanske stranke, pride Preus ali kdo drugi, ki podpira Preusa, na svet. Ako podpre Preus s svojo taktiko, pride Kellog na konja. Spremembe torej ne bo nobene, k večjem se spremeni bne.

Delavci in farmerji v Minnesoti morajo postaviti svoje kandidate in zmagati starih strank. Za kost v starih strankah naj se tepejo profesionalni političarji med sabo.

Političarji starih strank ne bodo spoštovali delavcev in farmerjev, dokler jim farmerji in delavci ne pokažejo resno, da znajo sami tudi misliti.

RUSKA OPERA V CHICAGU.

Bogate ruske melodije, ki so nekaj novega za Chicago, so zbudile veliko zanimanje za rusko opero v gledališču Olympie in atendantsca je vsak dan večja. Kritiki, ki so bili doslej navajeni le na italijanske, francoske in nemške opere, ne morejo dovolj prehovati ruskih pevcev in pevke. V sredo sta bili kar dve predstavi. Popoldne so Rusi peli "Demona", zvečer pa "Morsko dekle". Dohber vtis je naredila "Morska dekle", ki je polna kipečih slovenskih melodij. "Morska dekle" se ponovi v soboto popoldne, zvečer pa bodo peli "Sneguljica". V nedeljo pojejo "Carmen". Repertoar za prihodnji teden je v pondeljek "Dubrovski", v torek "Sneguljica", v sredo "Carjeva nevesta", v četrtek "Boris Gudanov", v petek "Demona", v soboto popoldne "Dubrovski", v soboto zvečer pa "Pikova dama".

KAJ NAJ SE SEJE ALI SADI NA UMETNO NAMAKANIH ZEMLJIŠČIH?

Washington, D. C. — Na umetno namakanih zemljiščih, ki jih oddaja vlada, dobro obrabi nemška detelja, najfineje seno in druge rastline, ki služijo za živalsko krmo. Ta zemljišča so pa tako odaljena, da so transportni stroški previsoki, da bi se izplačalo take pridelke postaviti na trg. Zaradi tega priporoča poljedelski department, da se naseljenim in teh zemljiščih pečejo z živinorejo in odpošiljajo na trg proizvode iz mleka ali pa klovno živino. Pomleka ali pa klovno živino. Pomleka se priporoča prašičja reja.

VELIKA ZMAGA RUSKIH ČET V VEHOVNI SIBIRIJI.

Tokijo, 23. marca. — Posebne brzojavke, objavljene v japonskem časopisju, sporočajo o velikih porazih bele garde v sibirskem Primorju. Ljudska armada republike Vzhodne Sibirije zmagovito prodira proti Vladivostoku. Bele čete so pobegnile z lmanske fronte v nevtralni pas ob železnici, ki je pod kontrolo Japoncev. Japonci so prijeli in razorožili že več tisoč belogardistov na temelju pogodbe z vlado v Čiti, katere določa, da oborožene čete ne morejo operirati v železniškem pasu. "Nič-Nič" poroča, da nameravajo caristi v Vladivostoku organizirati protirdečo armado iz Japoncev, Kitajcev in ruskih prostovoljcev.

NOVA KRIZA SE BLIŽA NA IRSKEM.

De Valera namerava uvesti vojaško diktaturo in strmoglaviti sedanjo vlado.

VERSKO KLANJE V BELFASTU.

Dublin, Irsko, 23. marca. — Provizorična vlada svobodne irske države stoji pred veliko krizo. De Valerova stranka ekstremnih republikanov je organizirala vojaško revolucijo proti Collinsu in Griffithu.

Za prihodnjo nedeljo je sklicana konvencija republikanske armade. Griffith, predsednik provizorične vlade, je prepovedal konvencijo, toda voditelji armade, ki se pristali de Valere, so se zmenili za prepoved in nadaljujejo s pripravi za konvencijo. Roderic O'Connor, direktor inženirskega štaba v armadi, je dejal večer, da konvencija bo predstavljal 80 odstotkov irske republikanske armade, "ki se ne da voditi za nos od izdajalcev naroda."

Namen konvencije je, da armada ponovno priseže zvestobo republikani in ustavi irskih prostovoljcev in izvoli predsednika, ki bo imel vrhovno kontrolo nad armado.

O'Connor je rekel: "Imenujte naš cilj vojaško diktaturo ali kakor hočete, fakt je in ostane, da so Collins, Griffith in Mulcahy prelomili prisego, ki so jo dali republikani in zato morajo zdaj trpeti posledice. Vojaki irske republikanske armade ne maramo priznati irske zbornice, ki je izdala republiko, Irsko je danes brez vlade in naša dolžnost je, da jo postavimo. Držali bomo barake in ignorirali provizorično vlado."

Provizorična vlada je prejela vest, da se pripravlja novo versko klanje v Belfastu. Ulsterski posebni konstablerji so zasnovali kampanjo požiganja v okolišju Fallsa roada, kjer bivaajo katoliki v velikem številu. Konstablerji so zagrozili, da naredo velik kres iz tega dela mesta.

Guerillsko bojevanje med oranžarji in sinfajnovci ob ulsterski meji se nadaljuje.

London, 23. marca. — Angleška vlada bo najbrž prisiljena postaviti kordon britskih čet med bojujočo irske protestante in katoličane ob ulsterski meji, drugače ne bo miru.

ALI NIMAJO BANONI USLUŽBENI DRUGOGA DELA?

New York, N. Y. — Newyorški bančni centrali je bilo ponudeno zvezno, strelišče štev. 20 na Governor's Islandu, ki služi za strelsko vaje s puško. Bančna centrala bo tukaj vadi la uslužbenec na bankah v stravljanju. Poleg dobre še armadnega instruktora. Zakaj je bila napravljena ta ponudba ali zakaj privatni bančni interesi organizirajo svoje strelce, ni bilo povedano.

NACIONALISTIČNE ASPIRACIJE POVZROČAJO STROŠKE JUGOSLAVIJI.

VELIKA ARMADA SE VEDRUJE SARADI HOMATIJI V HRVATSKI IN NA ČRNI GORI.

Tudi železnice se nahajajo v kaotičnem stanju.

Washington, D. C. (Federated Press). — Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, poznana tudi pod imenom Jugoslavija, mora vzdrževati veliko armado zaradi nacionalističnih aspiracij na Hrvaškem in na Črni Gori in še zaradi drugih homatij. Velika armada pa stane denar in zaradi tega se državne finance nahajajo v kaotičnem stanju. Dovolilo se je, da so železnice razpadale, dokler je šlo in je obrat na njih postal skoraj nemogoč. Konzula Patton in Keblinger sta poročala trgovskemu departamentu, da je stanje, v katerem se nahajajo železnice, "mogoče največja posamezna ovira" proti gospodarski vpostavljeni daleč.

"Bičeska dovolitev", prvi poročilo departamenta, "znaša do zdevno komaj malo več ko polovico od tega, kar je bilo potrebno za obratovanje, izključiv normalna popravila in vpostavlitev. Poiskusi, da se vzdrži obrat z dovoljenim denarjem, je imel za posledico, da je bilo nastavljen manj vredno oboje. Dalje se poroča, da je treba izmenjati okoli 80 odstotkov železniških pragov v Srbiji in okoli 60 odstotkov v novih provincah. Vozna oprema je nezadostna in slabo popravljena.

Jugoslavija kapi 350 lokomotiv in 1.000 različnih železniških voz v Nemčiji.

ALI JE POGODBA PREMAGOVNIŠKIH PODJETNIKOV PRELOMLJENA?

Tako trdi podjetnik. Takoj je pa dostavil izgovor, ki ne drži.

Washington, D. C. — Geo. B. Cushing, ravnatelj organizacije premogovniških podjetnikov na polju mehkega premoga, je priznal, da so podjetniki prelomili pogodbo, a temu je takoj dodal, da so bili podjetniki primorsni prelomiti pogodbo zaradi sodnijske prepovedi, ki jo je izdal sodnik Anderson na zahtevo premogovniških podjetnikov v Zapadni Virginiji.

V intervjuju je rekel Cushing, da štirideset odstotkov rudnikov ne nosi profita.

Ellis Searies, urednik strokovnega glasila rudarske organizacije, je Cushinga odgovoril, da naj svoje trditve v izgovor dokaže s številkami. Predloži naj javnosti produktivne stroške in profite. "Seveda tega ne bodo storili," je nadaljeval Searies. "Podjetniki so nedavno šli na sodišče in izprosil sodnijsko prepoved, ki prepoveduje zvezni obrtni komisiji, da od njih zahteva, da ji predlože produktivne stroške. Mi izjavljamo podjetnike, da objavijo te stroške in ravnatoko profit, ki jim ga nosijo njih kupci. Te številke, ako bodo sestavljene poštno, bodo pokazale, da je nekdo drugi odgovoren za visoke cene in ne rudarji."

NOVA POTEZA ŽELEZNIŠKIH MAGNATOV.

New York, N. Y. — Delaware, Lackawanna & Western železnice je pristala, da ne pride skozi eno leto z zahtevo, da se strojevodjem in kurjače zniža mezza. Po enem letu bo zahteva predložena najmanj trideset dni prej, ko ima znižanje stopiti v veljavo. To soglasja s transparentnim zakonom. Ta dogovor zmaga strojevodji in kurjače je bila izvojevana, ker so dovolili sami, da jih delavci ločijo od drugih delavcev. Železniška družba je svoječasnno odklonila, da se udeležijo pokrajinske konference. Konferenco so se udeležili zastopniki vseh železniških organizacij in železnice na vzhodu. Na tej konferenci ni prišlo do sporazuma in sporna vprašanja bodo predložena železniškemu delavskemu odboru.

ZA KOLIKO JE PADLA CENA ŽIVLJENSKIM POTREBŠČINAM?

Washington, D. C. — V februarju se je znižala cena življenjskim potrebščinam za tri desetinke enega odstotka, ako se februarjske cene primerjajo z januarjskimi. Poročilo je podal biro za delavsko statistiko, ki je del delavskega departamenta. Proročilo je napravljeno na podlagi cen tri in štirideset glavnih predmetov. Poročilo se nanaša na eden in petdeset mest in velja za cene v prodaji na drobno. In koliko so tri desetinke enega odstotka? Malo več kot nič!

SLIKA INDUSTRIJALNEGA FEVDALIZMA V DRAVI TEKSTILNIH TLAČARNOV.

Boston, Mas. — (Feder. Press.) Amoskeag Manufacturing Co. katere delavci v tekstilnih tovarnah v Manchesteru in drugih krajih New Hampshirea so na strajaku proti znižanju mezza in podaljšanju delavnika, je sklenila zgraditi elektrarno v Moors Fallsu ob reki Merimac. Elektrarna bo stala dva milijona dolarjev. Družba bo dala ta denar iz svojega nadprofita. Mesto Merimac, N. H., je v zahvalo družbi, ker zgraditi elektrarno v bližini, sklenilo, da bo družba prosta davka deset let. Bostonski listi so skrbno skriili to vest na notranje strani, daleč proč od poročil o stavki.

NOVE ENTENTNE ZAHTEVE PRETRESLE NEMČIJO.

Nota reparacijske komisije je izvala nove krize; nemška vlada morda pada.

"NEMČIJA JE UNICENA", JARAJO VSI POVPREK.

Berlin, 23. marca. — Ententa je spet sunila v najbolj boleč del Nemčije in krik in vik so razlega v uradnih in privatnih krogih. Nemška vlada je večer prejela noto zavezniške odškodninske komisije, ki vsebuje nove zahteve. Ko so ministri in člani abornelnege odeska za vnanje zadeve predtali vsebino note, je bila med njimi panika. Ministrski predsednik dr. Wirth je bled zapustil pisarno, rekoč, da vsi načrti za rekonstrukcijo Nemčije so razbiti. "Takoj nasto bo je razpadla vest, da se vlada majo in mogoče pada. Koaliciona je v nevarnosti. Vlado se ne bo upala sprejeti ententnih zahtev in prevzeti odgovornost. Nota namreč nameni, da ji je zavezniška reparacijska komisija v Parizu dovolila delni moratorij, ako do 31. maja t. l. sprejme sledeče pogoje:

Nemčija mora plačati 720.000.000 zlatih mark (180 milijonov dolarjev) — od te vsote je 280 milijonov mark že plačanih — v gotovini in 1.450.000.000 zlatih mark v materialu. Tu so vsote vsote za pokritje izdatkov, ki jih imajo ententne države s svojimi četami na okupiranem ozemlju ob Renu, in sicer skupaj 220.000.000 zlatih mark. To vsoto si razdele Anglija, Francija in Belgija. Vse to mora biti plačano v letu 1923. Dalje mora Nemčija kriti svoj proračun z notranjim posojilom in vsoti ene milijarde zlatih mark, omejiti mora izdajanje papirnatga denarja in izvršiti še nekatere druge finančne reforme.

Berlinski listi plačajo, da Nemčija absolutno ne more ugoditi zahtevam, ako noče bankrotirati.

Berlinski listi plačajo, da Nemčija absolutno ne more ugoditi zahtevam, ako noče bankrotirati.

Berlinski listi plačajo, da Nemčija absolutno ne more ugoditi zahtevam, ako noče bankrotirati.

NOVA POTEZA ŽELEZNIŠKIH MAGNATOV.

New York, N. Y. — Delaware, Lackawanna & Western železnice je pristala, da ne pride skozi eno leto z zahtevo, da se strojevodjem in kurjače zniža mezza. Po enem letu bo zahteva predložena najmanj trideset dni prej, ko ima znižanje stopiti v veljavo. To soglasja s transparentnim zakonom. Ta dogovor zmaga strojevodji in kurjače je bila izvojevana, ker so dovolili sami, da jih delavci ločijo od drugih delavcev. Železniška družba je svoječasnno odklonila, da se udeležijo pokrajinske konference. Konferenco so se udeležili zastopniki vseh železniških organizacij in železnice na vzhodu. Na tej konferenci ni prišlo do sporazuma in sporna vprašanja bodo predložena železniškemu delavskemu odboru.

NOVA POTEZA ŽELEZNIŠKIH MAGNATOV.

New York, N. Y. — Delaware, Lackawanna & Western železnice je pristala, da ne pride skozi eno leto z zahtevo, da se strojevodjem in kurjače zniža mezza. Po enem letu bo zahteva predložena najmanj trideset dni prej, ko ima znižanje stopiti v veljavo. To soglasja s transparentnim zakonom. Ta dogovor zmaga strojevodji in kurjače je bila izvojevana, ker so dovolili sami, da jih delavci ločijo od drugih delavcev. Železniška družba je svoječasnno odklonila, da se udeležijo pokrajinske konference. Konferenco so se udeležili zastopniki vseh železniških organizacij in železnice na vzhodu. Na tej konferenci ni prišlo do sporazuma in sporna vprašanja bodo predložena železniškemu delavskemu odboru.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Kolopis na vsakdanje.

Narodnina: Zedinjene države (vključno Chicago) \$8.00 na leto, \$2.50 na tri leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.25 na tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stiti s listom:

"PROSVETA"

2857-59 So. Leavell Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Marec 31, 1928) poleg vsakega imena na seznamu imamo da vam je s tem časopisom poslana narodnina. Prosimo je prebrati, da se vam ne utoni list.

EKSPERIMENTI, KI STANEJO DENAR.

Po sklenjenem premirju se delali v Beogradu eksperimente. To niso bili gospodarski eksperimenti, kljub temu so pa v tesnem stiku z gospodarstvom. Delali so pač eksperimente z ministri. Kdor je po sklenjenem premirju bolj glasno kričal, da je za ujedinjenje in za kraljevino, je lahko postal minister, ako je imel pod svojo komando nekaj polancev, ki so tako glasovali, kot jim je on ukazal, da glasujejo na željo vlade. Tako se je zgodilo, da je postal železniški minister Korošec, duhoven in znani vodja slovenskih klerikalcev.

Ne glede na to, da je Korošec malo ali nič razumel o železnicih ker je bil duhovnik, ampak bil je klerikalec in kot je imel posebne namene. Pri klerikalcih pa ni bilo še nikdar v navadi, da nastavijo take ljudi na odgovornih mestih, ki kaj znajo, ampak pri njih je že od nekdaj dobil službo tisti, ki se je izkazal dobrega agitatorja za klerikalno stranko.

Vprav po sklenjenem premirju so jugoslovanske železnice potrebovale dobrega železniškega ministra. Sovražnik je kvaril in podiral železnice pri svojem umikanju. Pa tudi železniška oprema je bila zelo izčrpana zaradi dolgotrajne vojne. V železniški službi je bilo treba dobrih železničarjev, ki se razumejo na železniško službo. Posebno jugoslovanske železnice so potrebovale najboljše strokovnjaške moči.

In kaj je storil Korošec? Provociral je nalašč splošno stavko na jugoslovanskih železnicih, ki je končala z žalostno tragedijo na Zaloški cesti. Nastala so preganjanja železničarjev in najboljši železničarji so bili pomnjeni na cesto, da je bil napravljen prostor za klerikalne privržence in protežirance.

Železnice, ki že tako niso bile v dobrem stanju, so pričele radi takega početja iti rakovo pot. Delavski listi in drugi elementi v Jugoslaviji so svarili pred takim početjem, ki ne more voditi drugam, kot v propastne železnice. Tega svarilnega glasu niso poslušali v Beogradu, ker so bili preveč zaposleni z eksperimentalnim izbiranjem ministrov, ne glede na njih zmožnosti, ampak če so kraljevali.

Posledice teh eksperimentov so zdaj tukaj.

Po konzularnih poročilih ameriških konzulov se železnice v Jugoslaviji nahajajo v takem stanju, da se je bati, da železniški obrat vsak trenotek odpove. V Srbiji je osemdeset odstotkov železniških pragov za nič, v drugih provinciah pa šestdeset odstotkov. Vlaki zapuščajo tle, ker žreblji, zabiti v trhle prage, ne drže tračnic. Vozovi in lokomotive kriče po popravilu, kajti izrabljeni so do kraja.

Železnice so tako rekoč kri vsakega naroda. Ta kri je pa v Jugoslaviji tako bolna, da jo je treba nadomestiti s popolnoma novo krvjo, da se ohrani bolnik pri življenju. Po železnicih se odvažajo produkti iz tovarn na trg, pa zopet sirovine v tovarne, da se iz njih izdelajo produkti. Železnice služijo kmetu, da pošlje svoje pridelke na trg. V današnjih dneh ne zadostuje več kmetu, ako lastuje le rodovitno zemljo, na kateri pridelava vsega dosti, temveč kmet mora imeti tudi dobra prometna sredstva, da spravi lahko svoje produkte po primerni ceni na trg. Železnice so takorekoč žlebi, po katerih se pretaka trgovina vsega naroda. In če je to pretakanje ustavljeno ali zadržano, da se ne more vrstiti redno, prične pešati gospodarstvo. Pešanju gospodarstva pa sledi bankrot, ako se škoda pravočasno ne popravi in tako odvrne prihajajoči polom.

Ameriško konzularno poročilo pravi, da je eden glavnih vzrokov, da se Jugoslavija ne more postaviti na dobre gospodarske noge, slabo stanje železnice.

Ameriška konzula sta povedala odprto, kje je napaka. Zdaj je odvisno od merodajnih faktorjev v Beogradu, ako se ta napaka popravi. Poravnati jo ne more nihče drugi, kot tisti, ki odločajo o usodi Jugoslavije. Ako so dalekovidni ljudje, se bodo lotili dela, ako niso pa pojde stari "slendrijan" dalje, dokler ne bo mogoče več popravljati in ne more drugega slediti še kot polom.

SIKE I NASELINA.

Piretosa, Colo. — Kakor v nobeli tako na zemlji, tako so nam pridigali v starem kraju, v Ameriki pa nam pravijo, kakor drugod, tako pri nas: vam odtrgamo plačo za trideset odstotkov. Umevno je, da smo se nekoliko postavili v bran, a nič ni išlo. Stvar je bila taka-le: V enem premogorovu je bil prosjačil za podpis in obljubil, da bo robil vsaki dan obratovati, ako dobi zadostno število podpisov. Ko je dobil zadostno število podpisov, je družba zaprla premogorov. Imeli smo na to shod, kjer smo vsi glasovali za stavko. Niti enega ni bilo proti, le ko je prišel čas za stavko, je ostalo doma malo število delavcev in še oni, ki so ostali doma, so bili nadomeščeni z Američani.

Družba Evans and Fuel je naznanila svojim delavcem, da jih prestriče dne 16. marca. Premogarji so sklicali sejo in glasovali za znižanje mezde. Dne 17. marca smo imeli sejo lokala U. M. W. of A., na kateri so delegatje poročali o izidu konvencija v Denverju. Eden delegat je poročal, da je osebno govoril s predsednikom družbe, ki se je izrazil, da nič ne ve o kakem znižanju mezde, da bo družba ostala do 1. aprila lojalna dotedanjim pogodbam. Izvolili smo dva delegata, da gresta se enkrat v Denver in se informirata o položaju.

Kar se tiče lokalne rudarske organizacije, pri nas precej dobro napreduje. Apeliramo na Slovence, ki še niso pristopili, da to storo takoj, da v tem pooblašajo organizacijske vrste, ki se bo istaklo borila za njihovo korist. — F. B.

Wyano, Pa. — Že kakih 10 mesecev se je vlekel, da smo delali samo po dva ali tri dni na teden, dne 18. marca pa, ko smo šli na delo, je prišel opoldne od kompanije ukaz, da moramo vsi domov. Plačali da nam bodo vsakemu po pet ur dela, spravimo pa naj zato lopate in ostalo orodje in gremo. Kaj neki mislijo s tem podjetniki? Pripravi se hrško ne hočejo za prvi april, ki se še prehitro bliža. Unajski premogarji je treba, da se dobro pripravijo, ker tako odločnega in skupnega odpora od vsega podjetništva menda še niso imeli, kot ga bodo imeli ravno sedaj v podjetnikih.

Z dopisnikom iz West Newtona se docela strinjam. Naselbina Claridge mi je dobro znana, saj sem tam delal leta 1906 a mi se ni prav nič dopadla, ker mi je vedno manjkalo vsaj 99 centov do enega dolarja. Če ima človek denar, je pa povsod dobro, ker večkrat lahko veče v žep in dolgčas preide sam od sebe. Je pač tako, da mora vsak biznisman hvalliti svojo naselbino, drugače ga našenejo, a tudi prevelika hvalla se še ni dober obnesla.

Dne 1. aprila bomo pri nas ob 10. uri priredili shod: organizacijskih rudarjev. Pozivljamo bratje delavce iz vseh sosednjih naselbin, da se ga udeležijo. — Narodnik.

De Pus, Ill. — Radi dela smo pri nas vedno na slabšem. Zasluzi se komaj polovico toliko, kot se zasluzijo v vojnem času. Tudi nam so prerokovali, da bo po vojni boljše, kar pa se je izkazalo narobe. Delavci smo upoštevanji povsod enako, najbilo tu ali v stari domovini. Kdaj se nam bo izboljšalo, je uzanka, katere rešitev je v delgskih rokah.

Po mojem mnenju se bodo take razmere ponavljale, dokler se ne bomo duševno osamovojili in rabili svoj razum. Čitati moramo samo naše liste in ne take, ki zastopajo nam nasprotni razred, a vseeno nosijo napis, da so delavski listi. Ob vsakih volitvah priporočajo delavstvu nasprotno kandidat, a kljub temu nosijo lažnospise, da so delavski listi. Naročajmo se samo na liste, ki priporočajo delavstvo, to je socialistično stranko. Taka dva lista sta naša Prosveta in Proletarec, ki ob vsaki priliki volitev priporočata volitev delavskih kandidatov, postavljaj jih po delavskih organizacijah.

Pri nas imamo kar tri društva: Zavednost št. 59 SNPJ, društvo SSPZ in društvo JSKJ, katerih nobeno kaj prida ne napreduje, kar največ povzročajo slabe razmere v naselbin. Kljub temu, da imamo tri društva, pa je še mod nam precej rojakov, ki še niso pri podporni organizaciji. Apeli-

ram na vsa rojake, ki še niso pri kakem društvu, naj pristopijo k našemu podpornemu društvu Zavednost, ki vam jamči podporo v kot s jednoto zadovoljni, če boste le spojnjevali pravila. SNPJ je največja slovenska podporni organizacija, zato če hočete postati člani iste, pristopite k našemu društvu.

Društvo Zavednost je priredilo dne 28. februarja veselico v prid društveni blagajni, ki se je precej dobro obnesla, ako pomislimo na sedanje slabe čase. Čistega dobička je bilo okrog \$35. Člani omenjenega društva so s tem pokazali, da so za napredek pri društvu. Posebno gre usluga o nim članom in članicam, ki so kaj darovali za dober uspeh veselice. Omeniti moram tudi, da sta naša vrla godca Frank Zabavnik in Joe Gradišer igrala brezplačno do jutra, a čemur sta tudi mnogo pripomogla do dobrega uspeha. — Ignac Jano.

New Derry, Pa. — Članom društva Zvesti bratje št. 84 SNPJ kakor ostalemu članstvu jednote naznanjam, da je nemila smrt ugrabila iz naše srede brata Josepha Paulič po kratki, desetdnevni bolezni dne 16. marca ob 4. uri zjutraj v bolnišnici Latrobe. Vzrok smrti je bila jetrna bolezen. Pokopali smo ga dne 18. marca po katoliških obredih na pokopališču St. Martin.

Pokojni je bil rojen dne 23. junija 1874 v Radovici na Hrvaškem. Bil je ustanovitelj našega društva in večleten predsednik. Pripadal je tudi tukajšnjemu Društvu Sv. Jožefa št. 126 JSKJ. Obo društvi sta mu izkazali poslednjo čast. Paulič je bil mirnega značaja in dobro poznan med rojaki v okolici. Bival je tu že kakih 12 let, da ga bo tudi naše društvo težko pogrešalo, ker s njim je izgubilo dobrega člana. Naj počiva mirno v taji zemlji! — Jakob Pinosa, tajnik.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Chisholm, Minn. — Z občinskih volitvami smo za eno leto zopet gotovi. Vršile so se dne 14. marca. Kakor vsako leto, je bila tudi letos huda volilna borba, kajti nasproti sta si stali dve močni starokopitni stranki, ena takozvana kompanijska, druga meščanska. Obe teh dveh nimata prav nič dobrega za delavstvo, ker v taktiki napram delavstvu sta si podobni obe kakor južni jaju. Razlika postojita samo v tem, da ena njiju zna bolj raztrošati občinski denar kot ga zna druga. Kar se tiče gospodarstva, ali dobrega obstoja občine, za to se ne zna ali pa noče potegniti nobena teh dveh strank. Saj obstojita ti dve stranki že tako dolgo kot naselbina sama, a pri vsem tem nista storili nič dobrega zanjo. Glede se na za interese posameznikov, največ trgovcev, na revni narod se pa ne ozira, saj od tega je dovolj, če da glasove za. Dovolj prilike imajo, da bi izkazali revnemu ljudstvu kako splošno korist, a zato nimajo časa, čeprav je ono celo pripravljeno tepati se v politični borbi zanje.

Vesali se tu pa tam izvoli kak kandidat, ki mu je malo bolj poznani položaj delavstva in vzdigne glas, da bi se ljudstvu pomagalo. Glas osamljenega pa je prešibek, prepričuje ga drugi številni glasovi. Če stavi predlog v prid delavstvu, ne dobi podpore, a če jo dobi, predlog propade, ker je "nevaren biznesu." Tako se ponavlja leto za leto in se bo še ponavljalo; dokler se ne bo delavstvo organiziralo in podučevalo v politiki, ustanovilo svoje močno stranko, ki bo močan protiutek vsem drugim nasadnjaškim strankam, da bo lahko postavilo svoje kandidate, ki bodo zanj delali zakona za varstvo delavstva in ne samo biznesa.

Kakor je razvidno iz položaja, se je delavstvo polotilo druge taktike, kakor jo je imejo sedaj. V predvolitveni dobi je pričel prirejati shode in razmotrivati o političnem položaju ter postavljati ia svoje srede kandidate za izvolitev. Tako se je pričelo delovati pri vsakem shodu in govorniki pozivljajo udeležence shodov, naj nominirajo kandidate za politične urade, za katere naj potem složno vsi

volijo. Delavci so navdušeni za novo idejo in politično gibanje pred volitvami, kar pa traja le do par dni pred volitvami. Tedaj pa vedno pride med nas kako nespornazumljenje in epitev je na vrsti. Vpričo, ko se nasprotniki amejejo delavstvu, se ono tepe med seboj, kar povzroči neednost in njegovi kandidatje propadejo.

Tako je bil letos pri nas nominiran rojak Mahne za mestnega pisarja, ki je bil nato porazen z 261-glasovi. Nominiran je bil Matija Pluž za mestnega blagajnika in porazen s 729 glasovi. Za mestnega moža je kandidiral George Frask in zmagal nad stariim Jos. Austinom s 339 glasovi. Za mestnega svetovalca je izvoljen Hopple; zmagal je nad stariim Heertom s 672 glasovi. Tako smo izvolili, ker nismo bili politično organizirani. Če bi bili edini, bi lahko izvolili naše kandidate, ki bi vodili svoje urade bolj nam v prid. — Josef Ula.

Cleveland, O. — Marikdo izmed nas, ki prihajemo iz stare domovine, je še videl, ali mu je kdo drugi pravil, da je videl copernice, mrtvece in druge strašne stvari. Tudi jaz sem okusil nekoč vlti tak strah. Bil sem še otrok, pet ali šest let mi je bilo, ko je neko noč mimo naše hiše, postavljene na polju med dvema vaseima in dvema gozdovoma, preganjal pes zajca ter pri tem lajal, da nas je vsi prebudil. Napravil je med nami otroci in materjo zmešnjavo. Očeta ni bilo doma in tako otroci vsled strahu nismo mogli več zaspali. Mati nam je pričela praviti o divjih lovcih (raubiteih), ki hodijo po smrti nazaj na love, kakor jih je videl nek kmet, ko je šel iz svojega vinograda iz Gazie domov. (Ne čudim se možu, če je videl strahove, saj se je vršeni iz hrama, v katerem je bilo polno spirita.) Kmet je videl dva moša hoditi okrog grma, ki sta bila celo brez glav, s puškami in dvema pištolama z gorečimi jesi. Ježili so se na lasje na glavi, a vseeno je rekel: Bog daj dober večer! Nista mu dala odgovora in zbeželi je demar, kolikor so ga mogli nositi noge. Zapustil sem ljudske šole in šel k opekarni nositi opeko. Koncem sezone, ki je končala s septembrom, me je najemnik graščine Inpolica ob Savi, tri ure hoda zapadno od Krakoga, vabil za pastirja. Teda ta gospodar je bil izkoriščevalec, kajti plačeval mi je pastirjevo plačo, a uporabljal me je za malega hišpca.

Nekega večera mi je prišel povedat, da so ušla žrebita iz konjske ograje in da moram k čuvaju, da jih gre poiskat. Bilo je okrog sedmih zvečer in vladala je še polna tema, kajti bilo je ob času, ko se še ob peti uri zmrzači. Po do čuvaja je vodila skozi trideset ure hoda dolgi graščinski gozd, razprostirajoč se od savske doline do ceste do Studence. Nisem se posebno rad skozi ta gozd, ker takrat me je bilo še malo strah, daj me preveč. Ko sem stopil v gozd, sem slišal skrivnostno pokanje dračja in prhutanje nočne uje, tedaj so me spreletavali uravljine.

Na uredi tega gozda je mal travnik, Marijin berg, precej ob cesti pri tem travniku pa velik grm. Ko sem prišel proti grmu, sem opazil, da se nekaj giblje. Lasje so mi vstajali še bolj, nato pa sem opazil dva moža, hodeča krog grma. Hotel sem zbežati, a obnemem se me je polotil nekak sram in ojnaučil sem se. "Hvaljen bodi Jezus Krist," sem ju pozdravil, na kar pa mi nista dala odgovora. Hodila sta dalje okrog grma in prav nič se nista zanie zmenila. Videl sem jih s glavama in brez glav, vseeno sem hotel skrbiti oprezno dalje. Mimo moram do čuvaja, zato sem zroč na grm stopal naprej. Tedaj pa sem opazil, da imata poštenj tudi vsak po štiri noge, strah je mineval; kakor se je spopolnjevala pred mano silka, ko sem opazil, da sta utukli žrebiti. Strah se mi je spremenil v veselje, ko sem spoznal, da sem našel, kar bi moral šele s čuvajem iskati.

Tako se delajo divji strahovi. Če bi bil pobegnil, tedaj bi bil mislil, da sem videl divje lovec kot jih je videl kmet in bi strašil še naprej druga. — Frank Barbič.

METEORITI.

Delavci zahtevajo večjo mezo in krajši delavnik. Kapitalisti zahtevajo manjšo mezo in daljši delavnik.

To je razredni boj. Kdor ni slep, razume.

All veste, kdo je Henry Dubb? Henry Dubb je posebnijem spec. ameriška masa, ki živi v karikaturni. Majstarka fotografij Dubb živi v delavnem mestu in lastni palači in v njegovo stanovanje s tremi sobami vodi dvoje lesenih, napol grubih, vegastih stopnic. V V. Chicagu ga najljete v bližini Illinoisovega kambojarske in nekormekovih tovarn, nedaleč od varstve av. št. 1000. Naj Henry Dubb živi kjerkoli. — V New Yorku, Chicagu, Clevelandu ali Hulltownu — povsod vam bo izmoli dober večer, upanje in ljubezen. Ako ne bi bilo gospoda fajmostra in mistra baa, ne bi bilo sveta.

Delavci morajo biti ponosni in vsa potpač na tem svetu, da se jim ne bo bolje godilo na onem svetu. Hvalabogu, da ne čitam drugega list amališne, športne vesti in vesti o zaprpani princeznaji. (Oglejte si, pa je tisti, ki nič ne zna.)

Najbolj srečen sem takrat, kadar me bas pozdravi: "Dobro jutro, Henry." — To se naravno spodi samo na dan pred volitvami.

Moja vzor je očak Job, ki je ležal na grobo in praskal kraste. Blagov jim, ki dajo vsi, kar imajo, za tisto v vseh in potem povedajo na gnoju, kajti njih je vedno malo kraljevtva.

Moja žena Henrijeta je največja junakinja na svetu. Čez teden gaja pri slavniki (ponoči se lasa z Ougavo v sanjah), ob nedeljah pa čepi v cerkvi kot kolkja in njene oči so pobožno vprte v gošpov vamp. (Hej, Henrijeta, ali si že skuhala prežgano juho?)

— Če bi menjal v kom? Z nikomur! Tako je šivel moj oče, stari oče, stara mati, stric in teta, tako sta živela moj oter in botra in tak sem in bom do konca dni tudi jaz, orka stalaja!

Zdaj šele smo izvedeli, da so zbirali "na krmila slovenskega naroda" v Ameriki. In ne samo to! Pod svojo kontrolo imajo tudi vse rudnike, jeklarake in druge tovarne! — Pojasnila daje pater Kazimir, znani kolektor.

Kamitirji kolektajo že 1900 let. Kolektirajo kolektajo in kolektajo. Prodajajo Boga, odpustke, nebesa, kralje, neumnost, šegen, šifkarto in masline — nikdar pa se niso dali d'narja, ne računov od sebe. Edino, kar dajejo od sebe, so pramice steklenice, gnoj in soperice.

Vest iz Jugoslavije: Nova kraljeva palača morda ne bo sezidana do dneva velike svatbe. Zmanjkalo je opeke. Zonitovanje bo valeditajo odloženo na mesec julij. (Zakaj ne na prihodnji marec?)

Odgovor na "odgovor na odgovor na odgovor": Kdor se vedno z mastom maže, k peči ni mu ne kafe.

Nadškof Curley vsekakor ne ve, da se njegovo ime valja po skebskih listih, ki so veliki prijatelji delavskih centov.

V Južni Afriki je na delu reškeja kakor v vseh delajah "amigosite" demokracija". To vemo. Meseč ali dva pa poteče, predno izvemo vsa resnica o zločinih kapitalističny reakcije na polju afriškega vsegamočnega boga Zlata.

Ameriški lreči so dali nekaj čez pet milijonov dolarjev za dosego irske republike — dosegli pa so približno enako "svobodo" kakor Jugoslavani.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Claridge, Pa. — Vaša izjava za sredino število je dospela šele, ko je bil list že vložen. — Posravl!

Edison, Kansas. — Uredništvo mora vedeti, kdo je poslal dopis. Samo zaštetni črki ne zadostujeta.

20.000 OSEB JE V ENEM LETU IZVRŠILO UMOR.

TO SE NI ZGODILO V EVROPI, AMPAK TOLIKO LJUDI SE JE NAVELIČALO ŽIVITI V AMERICI.

Kadar se toliko ljudi loči prostovoljno od življenja, je nekaj narobe v slovenski družbi.

Washington, D. C. — Organizacija "Save-A-Life League" poroča, da se je lani dvajset tisoč oseb prostovoljno ločilo od življenja. To se ni zgodilo v Rusiji, Aziji, Turčiji ali v izstradani Evropi, ampak ti samomori so se odločili v najbolj bogati deželi, ki ima uveden kapitalistični način produkcije in distribucije blaga.

Samo v New Yorku, v najbogatejšem mestu v Združenih državah, je v enem letu izvršilo 240 oseb samomor. V enem letu se je število samomorov v tem mestu pomnožilo za sto in tri.

Kdor ni slegel ali zakrizen zagovornik sedanjega produkcijskega sistema, bo priznal, da je industrijska depresija, povzročena po privatnih finančnih interesih, v temnem stiku s temi samomori.

Ljudje, ki priporočajo drugim ljudem, naj pobijne trpe na tem svetu, ker prejmejo plačilo na drugem svetu za trpljenje tega sveta, in v očeh katerih je samomor velik greh, pravijo, da se samomori množijo, ker peša vera. Rdečkarji s svojimi pogubonosnimi nauki so pa povzročili, da vera peša, ergo so zakrivila te samomore.

Liga, ki je sestavila štatskega je popolnoma drugega mnenja in pravi: "Izguba dela, trgovski bankroti, naknadni učinki vojne so med glavnimi vzroki, povzročajočimi samomore."

Liga, dasti ni rdečkarstva in ne radikalna organizacija, prizna sama odkrito, da je sedanji gospodarski sistem med glavnimi krivci, ki povzročajo samomore. V slovenski družbi ne morejo postati zdrave življenjske razmere, ako v eni sami večji državi izvrši dvajset tisoč ljudi samomor, ali malo manj kot polovica števila, kot je padlo ameriških vojakov na francoskih bojiščih.

In, če se gospodarske razmere ne spremenijo, bodo samomori še številnejši in noričnejši so bodo množili tudi stanovniki.

DODGE OBOŽEN.

Proti njemu je dvigajena še druga obtožba.

Kalamazoo, Mich. — Vse je šlo gladko. Dodgeova žena je omedlela in prepehtila so jo v bolnišnico. Prihodnji dan so porotniki opustili milijonarja obtožbe, da je volil avtomobil, ko je bil pijan. Izrekli so: "Ne kriv."

Državni pravnik je imel prav malo priče. Ethel Clamensova ni pričala, da je Dodge ponudil dekletom žganja, kot je bilo pomotoma poročano prvi dan, ampak to je storil neki Rex Earl.

Gdč. Stegenga je spremenila svoje pričanje in po njeni izpovedi je Dodge rekel, da ne pije brinjaveca, kadar vozi avtomobil. Izpustila je tudi precej od svoje prve izpovedi. Pravila ni, da ji je Dodge napravlil nesposobno poudbo.

Dodge je zdaj prost te obtožbe. V Detroitu se bo vseno imel za zavarjati, da je prelomil odredbo, ki določa, kje in kako je treba hraniti avtomobil, kadar ga voznik zapusti.

Druga obtožba se glasi, da je transportiral žganje na nepostaven način. Njegovo poročilo je bilo znižano na \$2.500.

Prišilno delo v Bolgariji velja tudi za princese.

Sofija, Bolgarska. — Zakon prišilnega dela, ki določa, da mora vsak zdrav moški delati toliko in toliko dni v letu za državo in vsaka žena do 30. leta starosti mora dati najmanj deset dni dela, ne izvzema nikogar. Zakon je podvržen tudi kralj Boris in njegovi dve sestri Evdoksija in Načda. Pred nekaj tedni sta se oprineli hoteli izogniti prišilnemu delu, toda ministrski predsednik Stambulinski je razodil, da zakon velja tudi za nju.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Stavka tekstilnih delavcev. Ljudstvo države Rhode Island je že plačalo \$70.000 za vzdrževanje milice v okolihu bombaznih predilnic in tkalnic, kjer je 8000 delavcev v stavki. Država bo izdala za vojaštvo najmanj \$100.000 pred koncem tega meseca. Revic je le legislatura dovolila \$30.000 za milico, ki se nahaja v stavkovnem okolihu. Ta vsota je bila izčrpana 1. marca; dne 16. marca je državna vojaška uprava zahtevala nadaljnih \$40.000 in jih seveda takoj dobila. Dobiček, ki ga ima ljudstvo od te ogromne vsote, pa je eden mrtlic in nekaj pokvečencev, ki so bili ranjeni, ko je milica streljala na stavkarje 21. februarja. Stavka tekstilnih delavcev traja že od 23. januarja. Brez mlega vse predilnice in tkalnice v dolini Pawtucket so zaprte in več ko polovina tovarn v dolini Blackstone. V stopetdesetih letih je to prva stavka tekstilnih delavcev v Rhode Islandu. Doslej so ti delavci vedno služili kapitalistom vse Amerike, da so kazali nanje kot na "najboljše in najzornješe" mednje sužnje v deželi. Šele v zadnjih par letih so delavci toliko spregledali, da so se organizirali.

V Nemčiji je zastavkalo 41.000 kovinarjev. V okolihu Stuttgartu je prizadetih 180 delavnic. Drogih 10.000 delavcev bo sledilo prvim.

V Fordovem rudniku ne bo stavke. S. A. Keller, predsednik 12. okrožja rudarske organizacije, v čigar področje spada prometnik detroitskega avtomobilskega magnata Forda, je izjavil te dni, da rudarji v Fordovem rudniku (Kentonia, Ky.) bodo nadaljevali z delom 1. aprila. Rudarji so menda zadovoljni z mezdo in drugimi pogoji in ne bodo stavkali. Keller pravi, da Ford plačuje rudarjem tri dolarje več dnevno kot vse druge družbe v 19. okrožju, kljub temu pa prodaja premog 50 centov ceneje pri tioni kakor drugi operatorji. V sleditega je stavka v Fordovem rudniku nepotrebna.

Brezposelni delavci v Seattleu so prepričani samim sebi, dobrohotni podpori delavskih organizacij in hinavski miloščini uradne dobrotelčnosti — dočim na drugi strani meje v Britski Kolumbiji prejemajo brezposelni delavci podporo od države, in sicer samski delavci po \$32 mesečno, oženjeni pa poleg te vsote še brezplačna živila in stanovanje.

Vaskodnja tragedija. V Chicagu so zadnje dni potegnili iz jezera dvoje trupel dozuženih vojakov, ki sta bila brez dela. Izvršila sta samomor. Eden teh vojakov je prinesel dve rani iz Francije.

Movinarji v San Franciscu so pripravljajo na stavko 1. aprila. Delodajalci nameravajo znižati mezdo za nadaljnih deset odstotkov. Delavci se bodo uprli.

Kompanijata unija lesnih delavcev na pacifičnem severozapadu je privolila v "prostovoljno" znižanje mezde na \$1.51 dnevno. Unija izjavlja (prostovoljno, seveda!), da ta mezda zadostuje za preživljanje družine pet glav. To pomeni, da zadostuje deset centov za jedilni obrok na osebo v družini. Mestni ječar v Seattleu pa pravi, da stane prehrana jetnikov 27 centov obrok, in vsakdo si lahko misli, kakšno hrano dobivajo jetniki!

Generalna stavka na Danskem. Iz Stockholma poročajo z dne 22. marca, da so delavske organizacije napovedale generalno stavko, ki prične 1. aprila. Napoved stavke je posledica izpisa 150.000 delavcev, večinoma kovinarjev, ki nečelo sprejeti znižane mezde. V mnogih mestih se vrše nemiri in vojaštvo patrolira ulice. Telefonsko poročilo iz Kopenhagna v Stockholmu se glasi, da se prebivalci v glavnem mestu Danske vitno zbegani. Navalili so na prodajalnice, da se saj za sijo preskrbe z živili, predno izbruhne stavka.

23 mornarjev izgubilo življenje na britskem podmorniku.

London, 23. marca. — Admiralstvo javlja, da se je med mornariškimi manevri v Gibraltarški ožini potopil angleški podmornik H-42 v koliziji z razniševalcem. Trideset pomorščakov je izgubilo življenje.

TUDI V KALIFORNIJI NA PREDUJE ORGANIZACIJA KROJAŠKIH DELAVCEV.

Zastoj je odpor krojaških podjetnikov, ideja zmaga.

Los Angeles, Cal. — Se ni dolgo, ko so velebizniški listi poročali, da krojaški podjetniki preselijo svoje tovarne iz New Yorka v Kalifornijo, ker upajo dobiti bolj ugodne delavce v Kaliforniji. Delavski listi so takrat to izjavo osmešili in povedali, da je navadna črna kožarska raso. Danes se lahko reče, kam poidejo krojaški podjetniki iz Kalifornije, da najdejo pomilne krojaške delavce, ki bodo lizali palico, katera jih tepe!

Tukajšnji lokalni organizaciji organizacije krojaških delavcev A. C. W. of A. sta si naredili nalogo, da bodo vsi krojaški delavci organizirani, predno pride april. Organizatorično delo mora biti izvršeno v marcu. Uspehi, ki so dozdaj dosegli, govore, da niso bile to prazne besede, ampak da sta se lokalni organizaciji z vsoto resnostjo prijeti dela. Shodi, ki so bili dozdaj obdržani, so bili dobro obiskani in vsaki teden se je organizaciji pridružilo večje število delavcev. Med delavce so razdelili tudi letake, ki poljsajujejo v poljudni besedi, zakaj se morajo delavci organizirati.

Krojaški podjetniki so poizkusili letos znižati mezdo in prišli so s svojimi zahtevami na dan. Organizacija krojaških delavcev je odgovorila s kampanjo za organiziranje neorganiziranih krojaških delavcev. Ako podjetniki ne odnehajo s svojimi zahtevami, ne bodo našli delavcev nepriljubljenih. Delavci so spoznali resnico, da je v združenju moč in zato so sledili klicu organiziranih tovarišev, da se naj pridružijo organizaciji, da ne bodo triumfirali podjetniki zaradi delavske nesloge.

SELENISKA PREMETENOST!

Lawrence, Mass. — Jasno je, da med tekstilnimi baroni postoji nekak dogovor za znižanje mezde in uvedeno starih delovnih razmer. Tukaj sta dve veliki tekstilni družbi, da znižata mezdo, pri katerih je zaposlenih deset tisoč delavcev.

To znižanje mezde pa spremlja svečena izjava podjetnikov in kdor verjame, da je resnična, bo seveda izveličan. V izjavi pravita družbi, da prodajata blago po lastni ceni in da je sedanja mezda za sto dvajset odstotkov višja kot je bila v letu 1915. Ali družbi sta se sami ujeli na laži, ker pravita, ako se zniža delavska mezda za dvajset odstotkov, da bo še za pet in sedemdeset odstotkov višja kot je bila pred vojno. Tisti, ki so dovršili ljudsko šolo, pravijo, da 20 in 100 je sto dvajset. Družba pa meni, da 75 in 20 je sto dvajset, dasiravno ima v svojem vodstvu nastavljeni ljudi, ki so malo dalj hodili v šolo; kol je potrebno, da se dokonča ljudska šola. Račun, ki sta ga napravili družbi o meždi in njenem znižanju, pokazuje, da je izjava skozinško zlagana.

Mogoče ima pa družba prav in siegr na ta način, da se je mezda ravnateljcev povzela za sto dvajset odstotkov. In siegr ima prav glede povziranja mezde ravnateljcem, račun pa ostane vseno napačen.

ZELJNO SEME, VETRAJNO PROTI RUMENICI!

Washington, D. C. — Poljedelski departament poroča, da so na preizkuševališču v Hugot Soundu, Wash., pridelali seme, ki je vztrajno proti rumenici. Rumena je bolezen, ki jo povzročajo neke glivice, ki včasih okuži velika zemlja in napravijo veliko škodo na zeljnem pridelku.

To seme prihaja v trgovino pod imenom Wisconsin Bunawick. Seme se dobi za zgodnje in pozno zelje.

VELIKA MESTA IMAJO SVOJE MISTERIJE.

Učitelj mormonska cerkvene šole pohabljen.

Chicago, Ill. — Misteriozna tuja sta napadla John Silka na njegovem domu in izvršila na njem operacijo, da ostane pohabljen za vse svoje življenje.

Bilo je okoli polдне. Silk je bil sam doma. Njegova žena, hči in vnukinja so odle na obisk k prijateljem. Nekdo je pozvonil in Silk je odprl. Vstopila sta dva tuja in sta rekla, da sta nadzornika za pregledovanje kopalnih sob. Silk ju je odpeljal v kopalnico. Tukaj sta ga tuja pograbilila in zvezala, na kar sta na njem izvršila operacijo. Silk je tujevo zadrževal, da ni pravi človek. Eden tujevo mu je pa odgovoril: "Vi ste Willis. Uničili ste mojo hčer." Pri tem je pa držal nož v rokah, da izvrši operacijo.

Ko se je družina vrnila s obiska, je našla Silka nezavestnega. Prepeljali so ga v bolnišnico. Zdravniki izjavljajo, da Silk oždravi, toda pretekli bodo tedni, da bo mogel zopet hoditi. Silk, ki trdi, da tujevo ne pozna in da sta tuja izvršila maščevanje na nepravem človeku, je učitelj mormonske cerkve in je prišel pred dvema letoma iz Sault Ste. Marie v Chicagu.

ALI SE LETOS V STAVBINSKI INDUSTRIJI OBESE NA BOLJE?

Washington, D. C. — Trgovski departament je obelodanil poročila za gradnjo stanovanjskih hiš za letošnje poletje. Po tem poročanju so izgledi za stavbinsko industrijo dobri. V 27 severnih državah so bile v januarju in februarju napravljene pogodbe za gradnjo domov, ki bodo stali skupaj \$75.000.000. V decembru je pa bilo oddanih stavbinskih del za sto milijonov dolarjev. Ti trije meseci so najljubejši v letu. V letu 1919 je bilo povprečno oddanih stavbinskih del na mesec za \$71.000.000, v letu 1920 pa za \$73.000.000.

KOSTNJAKI PRADAVNEGA BODU NAJDENI.

Cedar Rapids, Iowa. — Delavci so kopalji v votlini "Horse Thief" v okraju Jones, so 21. t. m. izkopali devet kostnjakov prazgodovinskega človeka. Eden kostnjak je sedem čevljev dolg, šest kostnjakov meri več ko šest čevljev vsak, ostala dva sta pa otroška. Vsi so dobro ohranjeni. Zobje pri največjem skeletu so izredno veliki. Zraven kosti je bilo nekaj kamnitaga orodja, surovo obdelanega. Vsi kostnjaki so bili pokopani v sedeh poziciji. Biolog A. O. Cochran, ki je preiskal kostnjake, pravi, da niso indijanski niti predindijanskega rodu gomologradilev.

Obnavna proti socialnim revolucionarjem v Moskvi bo javna.

London, 23. marca. — Tukajšnja ruska sovjetska trgovinska mislija je objavila vest iz Moskve, da ni res, da bodo socialni revolucionarji in drugi politični jetniki procesirani na tajnem, kakor so bili napačno informirani socialisti v zapadni Evropi. Obnavna proti vsem političnim jetnikom, ki so obtoženi izdatstva in zarote proti sovjetski vladi, bo javna.

Fonudba premirja za Grke in Turke.

Pariz, 23. marca. — Večraj je bila v Parizu otvorjena konferenca ententnih zunanjih ministrov, ki razpravljajo o položaju na Turčnem. Ministri so hrzlojavno pozvali grško in turški vladi v Carigradu in Angori, da naj sklenejo premirje med grškimi in turškimi četami v Mali Aziji za tri mesece, medtem pa se naj Grki in Turki pogajajo za mir.

Fredgenovska konferenca Rusije in baltskih držav.

Riga, 23. marca. — Ruska sovjetska vlada je povabila Pisko, Poljsko, Estonijo, Letavijo in Litvo na konferenco dne 28. marca, na kateri naj zastopniki teh držav in sovjetske Rusije razpravljajo o ekonomskih vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu v Genovi.

Slovenska Narodna Pogodba. Ustanovljena 5. aprila 1904. Glavni Stan: 2287-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESEK: Predsednik Vincent Cahnar, predsednik Andrew Vidrick, R. F. D. 1, Box 25, Johnston, Pa. ...

Čičerin dela 20 ur dnevno. Moskva, Sovjetska Rusija. — Jurij Čičerin, sovjetski komisar za vnanje zadeve, je velik sovražnik spanja. Dejstvo, da človeški stroj potrebuje spanja, je zanj tragedija — in tragedija je tudi za tiste, ki imajo s njim posla.

MLADENIČ POCILAR. Fant star 49 let, se želim seznaniti v svojem ženitve s slovenskim dekletom ali hrvatskim dekletom ali tudi vdovo brez otrok v starosti 20 do 30 let. Katera resno misli, naj se prikloni in naj priloži svojo sliko. Tajnost jamčena. Naslov je: "Fant št. 11", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

KUPIL SI MAŠ. V bližini mesta ali v predmestju v prijaznem kraju in v bližini šole malo posestvo, obseguječe od dva do štiri akre zemlje ali pa malo trgovino. Ako ima kateri župnik strom Unije kaj skrivati na prodaj, naj mi naznani in pisno na naslov: Alois Grebenak, R. 5, Box 110, Harrisburg, Ill. (Adv.) Mare 24. 20.

POBLASTILA. delu MATVA SEMENIŠE 13 LET, na rojake po celni Americi. On se mora vedeti, kako se poblastila izdelujejo. Piti mu in razložiti svoje zadeve, pa ti ne naredi vse pravilno, da ti ne bo mogelo gneti prodaja s napravnimi postopki. Njegov naslov je 2287 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

VAŠE TELO MORA IMETI ŽELEZO.

All vam je znano, da vam ni moglo živeti brez železa v vašem sistemu. Šteje dovoljna količina železa v vašem telesu ali zdravju. Tisoč ljudi pogosto misli, ker nimajo vsi železa v telesu, postanejo blede izgube vsake življenjske energije, teko, misli in veselje, hrana jim malo koristi, postanejo snabi in ismučni. Edina pot, da se jim povrne moč je več železa. Železo je ono, ki dela kri zdravo in rodno.

Nuga Tona slavno pripravilo je zeln bogato v železu. Železo, ki se nahaja v Nuga Tona je lahko prebavljivo in je več vredno kot druge snovi vsebuje železo. Ni boljšega železnega zdravila, kot je Nuga Tona. To je zdravilo, ki tisoč ljudi doseže vrlo uspehe po vživljanju Nuga Tona. V tem zdravilu je sedem snovi, ki v Nuga Tona zdravilu jamčijo izvrstno znanstveno zdravilo. Nuga Tona je popolnoma jamčena, da vam da zadovoljstvo ali pa se vam vrne vsa denar. Dovolj se eno mesecno zdravljenje stane \$1.00. Prodaja se v vseh lekarnah ali v vsi pa mi pošljemo postojno presto, naslov je: National Laboratory, 1618 So. Wabash Ave., Chicago, Ill. Na sprejem svote \$1.00 poslujemo. (Adv.)

OTOK ZAKLADOV.

Čudoviti doživljaji malega Jacka na suhem in na morju.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Dalje.)

Najbolj so strašile ljudi njegove zgodbe. Strašne zgodbe so bile to o obojanju, o hoji preko ograje krova (smrtna kazen), o viharjih na morju in mučenju in divjih dejanjih in krajih v španskih vodah. Po njegovih besedah sodeč, je moral preživeti svoje življenje med najbolj brezbožnimi ljudmi, kar jih je Bog trpel na morju. Jezik, v katerem je pripovedoval te zgodbe, je pretresal naše preproste kmečke ljudi ravno tako kakor zločini, ki jih je popisoval. Moj oče je vedno zahteval, da bo gostilna propadla, kajti ljudje ne bodo več hoteli zahajati tja, kjer se ne smejo pristo gibat; jaz pa mislim, da nam je njegova navzočnost pravzaprav koristila. Izprva so se ga ljudje bali; kakor hitro pa jih je minil prvi strah, jim je stvar celo uzajala; bilo je lepo razburjenje v mirnem življenju na deželi; bila je celo družba mlajših moških, ki so se delali, kakor da bi ga občudovali, nazivajo ga: "pravi morsk ptič, pristna morska sol" in z drugimi sličnimi imeni in trdili, da je one vrste moški, ki so naredili Angleško tako strašno na morju.

V enem osiru pa nas je grozil v resnici uničiti; ostajal je namreč teden za tednom in končno mesec za mesecem pri nas, tako da je bil že davno ves denar potrošen, ki ga je plačal in moj oče se še vedno ni ojunčil, da bi zahteval drugega. Če je kdaj omenil o tej stvari, je začel kapitan tako glasno puhati skozi nos, da bi človek skoro rekel, da je rjovel, ter je pregnal s svojimi bodadimi pogledi očeta iz sobe. Po takem odgovoru sem ga videl večkrat poteti kako je vil in skledel rube in prepričan sem, da je morala jeza in strah, v katerem je živel, v velik meri pospešiti njegovo zgodbo in nesrečno smrt.

Ves čas, kar je živel pri nas, ni premenil kapitan nikdar svoje obleke; le nekoliko nogavic si je kupil od nekega krošnjarja. Ko se je povešal del okrajev njegovega klobuka, so mu viseli okraj od tega dne dol, dasi mu je bilo to zelo neprilčno, kadar je veter vlekel. Spominjam se zunanosti njegove suknje, ki jo je sam krpal gori v svoji sobi in ki je bila navsezadnje ena sama velika krpica. Nikdar ni pisal ali prejel pisma, in nikdar ni govoril z nikomur razen s sosedi in še s temi večinoma le takrat, kadar je pil preveč ruma. Velikega mornarskega kovčega ni videl nihče izmed nas, nikdar odprtega.

Samo enkrat je bil ostro zavrnjen in to se je zgodilo proti koncu, ko je bil moj ubogi oče že blizu smrti. Dr. Livesey je prišel pozno obiskat nekega popoldneva bolnika, se nekoliko okrepčal v kuhinji pri moji materi ter stopil nato v gostilnico, da pokadi pipo tobaka, dokler ne bi prišel njegov konj iz vasice, ker pri starem "Benbow-u" nismo imeli hleva. Šel sem za njim v sobo in spominjam se, da sem opazil, kolika razlika je bila med snažnim in prijaznim zdravnikom, z belo napudranimi lasmi, svetlimi črnimi očmi in prijaznim vedenjem ter med razposajenimi kmečkimi ljudmi, predvsem pa med tem zamazanim, žalostnim, motnookim ptičjim strašlom morskoga roparja, ki je sedel za mizo ves pijan od ruma. Nsenkrat je začel — kapitan namreč — peti svojo večno pesem:

"Petnajst mož na mrtvega moža zaboju — ju-hu-hu, in steklenica ruma! Pijača, vrag stori potem ostalo ju-hu-hu, in steklenica ruma!"

V začetku sem mislil, da je "mrtvega moža zaboju" oni veliki kovčeg v sobi in se misel se je v mojih sanjah pomešala z ono enonogom mornarju. Mi se tedaj že davno nisimo brigali za to petje; novo ni bilo v tej noči nikomur drugemu kakor drju. Liveseyu, in na njega, kakor sem opazil, ni naredilo dobrega vtisa, kajti pogledal je za trenutek zelo jezno, predno je nadaljeval svoj

pogovor s starim Taylorjem, vrtnarjem, o novem zdravilu za reumatizem. Medtem je kapitan položil svojo godbo in udaril s roko po mizi na oni način, o katerem smo vsi vedeli, da pomeni — miri Glasovi so naenkrat utihnil, vsi razum Liveseyevega; on je govoril razločno in prijazno dalje kakor poprej, in po vsaki drugi ali tretji besedi močno potegnili svojo pipo. Kapitan ga je gledal divje nekoliko časa, še enkrat udaril a svojo roko po mizi in se še bolj divje zamračil; nposled pa je z grdo, brezbožno kletvijo zavpil: "Mir tam v medkrovju!" "Ali veljajo vaše besede meni, gospod?" pravi zdravnik; in ko mu je potrdil lopov z novo kletvijo, je zdravnik odgovoril: "Potem vam povem le eno, gospod, da bo svet kmalu rešen zelo usnezanega lopova, ako boste še nadalje ram pili!"

Jeza starega moža je bila strašna. Planil je kvišku, odprl svoj veliki mornarski nož ter ga vhtel v roki, grozeč pribiti zdravniku k steni.

Zdravnik se ni niti ganil. Odgovoril mu je preko rame z istim glasom, kot poprej, vendar nekoliko glasnejše, da bi ga mogli slišati po celi sobi, toda popolnoma mirno in samozavestno:

"Ako pri tej priči se utaknete tega noža v svoj žep, vam obljubljam pri svoji časti, da pridete pri prihodnjem poročniškem zasedanju na vislice!"

Temu je sledila cela bitka pogledov med obema; vendar je kapitan kmalu odnehal, odložil svoje orožje, sedel zopet in renčal kot tepen pes.

"Sedaj pa, ker vem, gospod," je nadaljeval zdravnik, "da se nahaja tak človek v mojem okraju, bodite prepričani, da bom pazil na vas neč in dan. Nisem samo zdravnik, sem tudi deželni uradnik; in ako čujem najmanjšo pritožbo zoper vas, in makar tudi samo radi neuljudnosti, kakor sedaj, bom storil vse, da vas pri- mejo in iztirajo od tod. To naj zadržuje!"

Kmalu potem so pripeljali Liveseyevega konja in zdravnik je odjedzil; kapitan pa je miroval in še mnogo poznejših večerov.

(Dalje prihodnjič.)

SEVERA'S ESKO. Zdravilo za srbeče kožne bolezni. Priporočljivo za odpono pri zdenjenju srbečice in raznih kožnih bolezni. Cena 50c. Vprašajte pri vašem lekarnju.

ŠPANSKA INFLUENCA. Se lahko povrne — še to zimo — Najbolje je preprečiti šohod te bolezni. Oče ali mati v vsaki družini mora paziti, da imajo vsi dobro kri. Paziti morajo, da čreva delujejo, da je šolelec zdrav in da so obisti močna. Ne dovolite prehladov v vaša prs in pišta. Bolgaraki krvi čaj vžit gorak sveder: pomaga pregnati prehlad hitro in vas varuje pred influenco in pred plućnico. Je dober za saprnico, slabo prebavo, jetra, obisti, šolelec in druga nerednosti. Pojdite k vašem lekarnarju in si naročite še danes zavoj — kar jutri ga bodeš že rabiti, ali pa vam ga mi pošljemo po pošti velik zavoj za \$1.25, ali 3 za \$3.15, ali 6 za \$6.25. Naslov: H. H. Von Schick, President, 3 Marvel Building, Pittsburgh, Pennsylvania (Adv.)

BAKRENE KOTLE. Vaša potrebna oprema. Victoria Supply Co., 654 Morton Bldg., New York.

Za kuhanje piva doma. Imamo v zalogi slad, kvas, sladkor in vse druge potrebščine. Groceries, sladničarjem in v prodajalne belezine damo primeren popust pri vsajih naročilih. Pišite po informacije na: FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Znižana vožnja. Kar se sobotno linije znatno znižale svoje cene, se nudi ugodna prilika onim, ki so namenjeni v kratkem v stari kraj. Pišite nam po cene je vsaki rad parnikov.

Kadar pošljete donar v stari kraj, ne pozrite vaše banke, ki vam nudi tačnost in niske cene. Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na slovensko banko. Zakrajšek & Coorck, 70 — 9th Ave., New York City.

DOVOLJ ZAHVAL. Je na razpolago, da je angleško-slovenski besednjak potreben pri učenju angleščine. Posebno dobrodošel takim, ki že znajo nekaj angleško. Cena mu je 3 dolarjev. Naročite ga na naslov: DR. F. J. KERN, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

DENARNE POŠILJATVE V JUGOSLAVIJO ZA VELIKONOC. Hitro, varno in poceni. Dinarji in dolarji. PAROBRODNE LISTKE ZA VSE ČRTE. PIŠITE PO NAŠ CENIK EMIL KISS, bankir, 133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

DR. J. V. GRAHEK ZDRAVNIK. Uradne ure so: 10:00 jutraj do 2:30 popoldne. 843 E. Ohio Street. Telefon Cedar 2388. N. S. PITTSBURG, PA.

CUNARD-ANCHOR. Najboljše in najhitrejše parniške ladje. V Jugoslavijo, Ogrsko, Rumunsko in Belgarijo, via Cherbourg. MAURETANIA, April 4. in 25. AQUITANIA, April 11. May 2. Vožnja \$100.00 in davek \$5.00. Vožnja po Sloveniji do Ljubljane \$10.00. Via Cherbourg & Southampton. Aquitania, March 21.

Najnovejša svilnata dopeltna ZASTAVE. Regalije, trakovre i. t. d. Pesneha niske cene za fine svilnate Ameriške zastave. Pišite za ceno na: IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

KUPITE MUTUAL FLAVORS. Rum — Borevicka — Zitna viska. Kimmel — Torkoly — Slivovica. MUTUAL FLAVOR COMPANY, 2120 Forbes St., Dept. L., Pittsburgh, Pa.

NOVOST! GOSPE IN GOSPICE NOVOST! Importirane najnovejša vredna \$5.00 — Ta mesec po \$1.95. UNION SALES COMPANY, Dept. 114, 873 W. Madison St., Chicago, Ill.

Nove Slov. Jugoslavija piano role. Sveta noč, z besedami \$1.25. Kje so moje ročice, z besedami 1.25. Vsi so prihajali, z besedami 1.25. Ljubca moja, z besedami 1.25. Na Marjane, polka 1.00. Mladi vojaki, koračnica 1.00. Holshacker, marš 1.00. Donavski valovi, valček 1.00. Grez valovo, valček 1.00. SE DOBIJO EDINO LE PRI: NAVINŠEK-POTOKAR CO., 331 Greave Street, Conemaugh, Pa.

5c vsak dan proč vrženih ali drugace popravljenih, je uničenih v enem letu \$18.25, ali v petih letih \$91.25, zakar bi med tem dobili v samih obrestih \$10.95. \$5.00 naloženih pred 1. aprilom na naš "special interest account" tekem enega leta po 4% bo prineslo \$...-20. \$50.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$2.00 na leto. \$100.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$4.00 na leto. \$500.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$20.00 na leto. \$1000.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$40.00 na leto. \$5000.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$200.00 na leto. Delati, Paziti in Varčevati — to pomenjuje Vaše neodvisnost! Prične z Vašimi vlogami, takoj, danes z \$5.00 in pošljite jo po pošti. GLAVNO ZASTOPSTO: JADRANSKE BANKE, 17 Cortland Street, New York City, N. Y.

F. M. Dostojevskij: BESI. Roman v treh delih. Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.) "Vse so takane, vidite!" Major je udaril s pestjo po mizi, obračaje se k Stavroginu, ki mu je sedel nasproti. "Ne, dovolite, liberalizem in modernost sta mi draga, in pametne besede slišim rad, toda od moških, to povem naprej. Od ženakih pa, od takih modernih frfavek — ne, kar arne bōhi človeka! Ne skači!" je kričnil študentki, ki se je poganjala s stola, "ne, jaz tudi prouim besede — zdaj sem jaz ukačen!" "Vi samo druge motite, sami pa ne znate ničesar povedati," je nejevoljno zagodla gospodinja. "Ne, bom že povedal," se je razgreval major, obračaje se k Stavroginu. "Na vas se zanesem, gospod Stavrogin, kot na novodošleca, čeprav vas nimam časti poznati. Brez moških bi počepale ko muhe — tako pravim jaz. Vse njihovo ženako vprašanje je golo pomanjkanje izvirnosti. Verjemite mi, da so jim vse to žensko vprašanje intuitalni moški, po neumnem, sami na svojo glavo — oh, hvala Bogu, da nisem očenjen! Niti najmanjšega razmoliča, niti vzorca si niso zmoglo izmisliti; še vzorce izmišljajo moški namesto njih! Glejte na rokah sem jo nosil, mazaruko sem plesal s njo, ko ji je bilo deset let, in danes se pripelje, in ko jo hitim objem, mi zabrusi takoj z drugo besedo, da ni Boga. Če bi mi vsaj a tretje, še ne bi rekel — z drugo je pa vendar prehitro! Nu, recimo, pametni ljudje ne verujejo, toda ti, pravim, ti mehur, kaj razumeš ti o Bogu? Student te je naučil tega, in če bi te bil učil lučke prišigati, pa bi jih prišigala." "Hudobneš ste, in vse, kar pravite, je laž; davi sem vam hotela samo pokazati vašo nezmožnost", je odgovorila študentka zaničljivo, kakor bi jo mrzilo dolgo prerekanje s takim človekom. "Rekla sem vam, da smo se vsi učili v katekizmu: "Ako boš spoštoval očeta in mater, boš dolgo živel in dobro se ti bo godilo na zemlji." To stoji v desetih zapovedih. Če vas Bog ni mogel drugače, kakor da je objubil za ljubezen plačilo, je nemoralen Bog. S temi besedami sem vam dokazala, ne pa z drugo besedo, in je zato, ker ste naglašali svoje pravice. Kaj morem za to, ker ste neumni in še zdaj ne razumete. Jeza vas lomi — to je vsa skrivnost vaša in vam podobnih." "Avša!" je dejal major. "In vi ste bedak." "Le zmerjaj!" "Toda dovolite, Kapitan Maksimovič, saj ste mi sami pravili, da ne verujete v Boga," je zaplčal Liputin s konca mize.

"Kaj zato, če sem govoril — to je druga stvar! Mogoče res ne verujem, toda ne prav ničesar. Popolne vere nimam, ali tega ne pravim, da trebs Boga ustreliti. Še ko sem služil pri huzarjih, sem se mnogokrat zamišljal o Bogu. Vse pesmi pojo, da huzar pije in veseljači — nu, popival sem nemara tudi jaz — ali vendar, verjameta, da sem planil ponoči večkrat v samih nogavicaš s postelje in se začel križati pred sveto podobo, da bi mi Bog poslal vero, zakaj nisem se mogel pomiriti: ali je Bog, ali ga ni? Da, tako huda mi je predla! Zjutraj, to se ve, se človek raxtrese in vera ga spet nekam mine; vobče sem opazil, da vera podnevi zmerom nekoliko pojema." "Kaj ne bi vrgli kart?" je zazelal Verhovenski na vsa usta, obračaje se h gospodinja. "Predobro čutim z vami vaše vprašanje!" je bevačnila študentka, zardevaje od nejevolje valed majorjevih besed. "Škoda zlatega časa, da bi poslušali neumna razgovore", je posegla vmes gospodinja ter strogo pogledala moža. Studentka se je primeknila bližje. "Hotela sem izpregovoriti aborovanju o trpljenja in protestu dijaštva, toda ker se čas zapravlja z nemoralnimi razgovori..." "Nič ni moralnega niti nemoralnega," je ušlo gimnazijcu, kakor hitro je študentka izpregovorila. "To, gospod gimnazijec, sem vedela že zdavnaj, preden ste se vi naučili." "Jaz pa trdim," je j nahrnil on, "da ste vi otrok, ki nas je prišel izobraževati iz Petrograda, četudi sami vse vem. Da je zapoved 'apostuj očeta in mater', ki je niti niste znali prav povedati, nemoralna, ve vsa Rusija že izza Belinskega." "Ali bo kdaj konec tega?" je odločno rekla madam Virginskaja soprogu. "Kot gospodinja se je aramovala ničevnega besedičenja, posebno ker je bila opazila med novopovabljenimi gosti nekaj nasmehov in celo začudenja. "Gospoda", je Virginski zdajci povzdignil glas, "ako želi kdo izpregovoriti kaj stvarnejšega, bi predlagal, da začnemo in ne tratimo časa." "Dovolim si nekaj vprašati," je melko izpregovoril hromi učitelj, ki je doslej molčal ter sedel a posebnim dostojanstvom na svojem mestu. "Rad bi vedel, ali smo tu nocej na seji, ali smo zgolj družba 'navadnih umrjočih, ki se je zbrala v goste? To vprašam le bolj zaradi reda in zato, da bomo vedeli, pri čem smo." "Zvito" vprašanje je napravilo nemajhen vtisak: vsi so se spogledali, kakor bi drug od drugega pričakovali odgovora; in kakor na povetje so se mahoma uprli vsi pogledi v Verhovenskega in Stavrogina. "Predlagam kratkomaio odgovor na vprašanje, ali imamo sejo ali ne?" je izpregovorila madam Virginskaja.

(Dalje prihodnjič.)